

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ**

**СПЕЦІАЛЬНИЙ КУРС
ТРОМБОНОВЕ МИСТЕЦТВО ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ:
ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА ПАРАДИГМА**

Методична розробка за тематикою творчого мистецького проєкту
«Тромбон: нові формати комунікації ХХІ століття»

Автор: Мартянов Євгеній Вячеславович

Творчий керівник:

Дубка Олександр Сергійович,

кандидат мистецтвознавства, доцент

Науковий консультант:

Палій Ірина Олександрівна,

кандидат мистецтвознавства, старший викладач

Харків – 2025

Спецкурс **«Тромбонове мистецтво початку ХХІ століття: жанрово-стильова парадигма»** спрямований на здобуття системних знань та теоретичних уявлень щодо сучасних напрямів і жанрово-стильових засад тромбонового мистецтва ХХІ століття. Учасники курсу вивчатимуть творчість провідних сучасних композиторів та виконавців, їхній вплив на розвиток тромбонової музики, а також нові формати комунікації та інтерпретаційні підходи в сучасному виконанні. Даний спецкурс дозволить студентам не лише отримати ґрунтовні знання щодо тромбонового мистецтва, але й застосувати їх на практиці, формуючи власний виконавський стиль та творчий підхід.

Курс розрахований на здобувачів І-ІІ освітньо-професійного рівня вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво». Тривалість курсу – 1 семестр.

Мета спецкурсу – систематизувати знання та вміння щодо сучасних жанрово-стильових парадигм тромбонового мистецтва, підготувати музиканта-тромбоніста до активної діяльності в умовах сучасного мистецького простору.

Після проходження курсу здобувачі повинні *знати*:

- Основні напрями розвитку тромбонового мистецтва на початку ХХІ століття.
- Творчість ключових композиторів та виконавців, які сприяли формуванню нових жанрових тенденцій.
- Новітні технології та підходи до інтерпретації сучасної тромбонової музики.
- Основні стилістичні та жанрові тенденції в сучасній тромбоновій музиці.

Після проходження курсу здобувачі повинні *вміти*:

- Аналізувати сучасні твори для тромбона, визначати їх жанрово-стильові особливості.

- Відповідно інтерпретувати музичні твори, враховуючи сучасні стилістичні тенденції.
- Використовувати сучасні техніки гри на тромбоні, адаптуючи їх до вимог сучасної музики.
- Застосовувати знання новітніх комунікаційних форматів для представлення своєї виконавської майстерності.
- Здійснювати творчий пошук та самореалізацію через індивідуальне трактування сучасних музичних творів.

ЗМІСТ СПЕЦКУРСУ

(перелік тем)

РОЗДІЛ 1: ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ТРОМБОНА У ХХІ СТОЛІТТІ

1.1. Сучасне тромбонове мистецтво

- Огляд розвитку тромбонової гри на початку ХХІ століття.
- Вплив суспільно-культурних змін на тромбонове мистецтво.

1.2. Видатні тромбоністи сучасності

- Аналіз внеску ключових тромбоністів у розвиток інструменту.
- Біографії та творчий шлях провідних тромбоністів.

1.3. Нові техніки гри на тромбоні

- Опис новітніх технік та їхній вплив на виконавські можливості.
- Порівняння традиційних та сучасних підходів до гри.

1.4. Вплив технологій на тромбонове мистецтво

- Використання електронних пристроїв та ефектів у тромбоновій музиці.

- Розвиток технологій та їхній вплив на виконавську практику.

1.5. Сучасні матеріали і конструкція тромбонів

- Огляд матеріалів та новітніх конструктивних рішень у виготовленні тромбонів.
- Вплив інновацій на якість звуку та зручність гри.

1.6. Тромбон в оркестровій музиці ХХІ століття

- Роль тромбона в сучасних симфонічних та камерних оркестрах.
- Аналіз оркестрових партій для тромбона у новітніх творах.

1.7. Сольні концерти для тромбона

- Перелік та аналіз сольних концертів для тромбона, написаних у ХХІ столітті.
- Вплив нових творів на розвиток інструменту та виконавської техніки.

1.8. Тромбон у джазовій музиці

- Роль тромбона в сучасному джазі.
- Стилiстичні особливості гри на тромбоні в джазовому контексті.

1.9. Тромбон у поп та рок музиці

- Використання тромбона в сучасній поп і рок музиці.
- Приклади успішної інтеграції тромбона у ці жанри.

1.10. Тромбон у кіномузиці та саундтреках

- Роль тромбона в сучасній кіномузиці та саундтреках.
- Аналіз внеску тромбона у створення музичних образів.

РОЗДІЛ 2: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ: ЖАНРОВО-СТИЛЬОВА ПАРАДИГМА

2.1. Жанрова класифікація тромбонової музики

- Основні жанри тромбонової музики початку ХХІ століття.
- Стилiстичні відмінності та їх характеристика.

2.2. Класична музика та тромбон

- Розвиток тромбонової гри в контексті класичної музики.
- Новітні твори та їхній вплив на класичний репертуар.

2.3. Джаз і тромбон

- Вплив різних стилів джазу на тромбонове мистецтво.
- Аналіз нових підходів до джазової імпровізації.

2.4. Естрадна та популярна музика

- Роль тромбона в сучасній естрадній та популярній музиці.
- Виконавські особливості та стильові характеристики.

2.5. Експериментальна та авангардна музика

- Використання тромбона в експериментальній та авангардній музиці.
- Технічні інновації та їхній вплив на виконавську практику.

2.6. Фанк і соул

- Особливості гри на тромбоні у фанковій та соул музиці.
- Вплив провідних виконавців на розвиток жанру.

2.7. Латинська музика і тромбон

- Інтеграція тромбона в латиноамериканську музику.
- Стилiстичні особливості та їх характеристика.

2.8. Народна музика

- Роль тромбона в сучасній народній музиці різних культур.
- Збереження та розвиток традиційних стилів гри.

2.9. Метал і хардкор

- Використання тромбона в жанрах металу та хардкору.
- Аналіз інноваційних підходів та їхній вплив на виконавську техніку.

2.10. Електронна музика

- Інтеграція тромбона в електронну музику.
- Приклади успішного використання тромбона у цьому жанрі.

РОЗДІЛ 3: ВИКОНАВСЬКІ СТИЛІ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

3.1. Технічні інновації та стиль

- Вплив новітніх технік на виконавський стиль.
- Аналіз технічних нововведень у грі на тромбоні.

3.2. Виконавський стиль у класичній музиці

- Розвиток виконавського стилю у класичній тромбовій музиці.
- Тенденції та напрями у сучасних виконавців.

3.3. Стиль у джазовій імпровізації

- Нові підходи до джазової імпровізації на тромбоні.
- Стилiстичні характеристики сучасної джазової гри.

3.4. Сучасний виконавський стиль у поп-музиці

- Особливості сучасного виконавського стилю у поп-музиці.
- Адаптація тромбона до сучасних поп-тенденцій.

3.5. Фразування та артикуляція

- Нові підходи до фразування та артикуляції на тромбоні.
- Вплив цих технік на загальний стиль виконання.

3.6. Звукові ефекти та стиль

- Використання звукових ефектів у сучасній тромбовій музиці.
- Вплив ефектів на стиль гри.

3.7. Взаємодія з іншими інструментами

- Роль тромбона у різних ансамблевих складах.
- Взаємодія з іншими інструментами та її вплив на стиль виконання.

3.8. Інтерпретація сучасних творів

- Підходи до інтерпретації сучасної музики для тромбона.
- Виклики перед виконавцями у виконанні новітніх композицій.

3.9. Виконавський стиль у різних культурних контекстах

- Вплив культурного контексту на стиль гри на тромбоні.
- Стилiстичні особливості тромбової музики різних країн.

3.10. Перспективи розвитку тромбової музики

- Тенденції розвитку тромбової музики у майбутньому.
- Передбачення змін у стилі гри на тромбоні.

Форми навчання:

- теоретичне лекційне навчання: детальне вивчення жанрово-стильових особливостей сучасного тромбонового мистецтва;
- самостійна робота: аналітична робота з музичними творами.

Питання для самостійної роботи:

- Аналіз ключових творів сучасних композиторів для тромбона.
- Порівняння різних інтерпретацій сучасних творів.
- Дослідження новітніх технік гри на тромбоні.

Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю:

- Які основні стилістичні напрями характерні для тромбової музики ХХІ століття?
- Як сучасні композитори змінюють підхід до гри на тромбоні?
- Які нові форми комунікації з'явилися у виконавському мистецтві тромбона?

Потні матеріали для аналізу та виконання:

1. Е. Креспо. Імпровізація №1 для тромбона *solo*
2. Дж. Кенні. Соната для тромбона
3. Ф. Гідаш. Фантазія для тромбона *solo*
4. Ф. Гідаш. «*Meditation*» для бас-тромбона *solo*
5. Д. Шнідер. «*Tammuz*» для бас-тромбона *solo*

Рекомендована література

1. Гейзінга, Й. (1994). Homo Ludens. Досвід визначення ігрового елемента культури / Пер. з англ. О. Мокровольський. Київ: «Основи», 250 с.

2. Муєдінов, Д. (2017). Нетрадиційні виконавські прийоми на трубі в контексті історико - художнього розвитку (Дис...канд. мистецтвознавства). Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, Харків.
3. Палійчук, І. С. (2022). Жанрово-стильові та виконавські особливості творчості для духових інструментів В. Рунчака. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал, № 1, С. 159–163.
4. Altenburg, J. E. (1795). Versuch einer Anleitung zur heroisch-musikalischen Trompeter- und Pauker-Kunst. Halle: HC Hendel. Retrieved from <https://archive.org/details/versucheineranle00alte/page/48/mode/2up>
5. Cron, M. (1996). In Defense of Altenburg: The Pitch and Form of Foreign Trumpets. Historic Brass Society Journal, 8, 6–41. Retrieved from https://www.historicbrass.org/edocman/hbj-1996/HBSJ_1996_JL01_002_Cron.pdf
6. Dempster, S. (1979). The modern trombone. University of California Press, Berkeley, pp. 24–29.
7. Downey, P. (2020). In tubis ductilibus et voce tubae – Trumpets, slides and performance practices in late Medieval and Renaissance Europe. In G. Gillen & H. White (Eds.), Irish Musical Studies, 2: Music and the Church (pp. 302–332). Belfast: Irish Academic Press.
8. Edtbrustner, E. (2013). Die Akustik der Posaune (Diplomarbeit, Mag. phil.). Universität Wien. Retrieved from <https://phaidra.univie.ac.at/open/o:1297776>
9. Fonseca, D. A. L. (2008). O Trombone e suas atualizações: Sua história, técnica e programas universitários (Dissertação de Mestrado).

10. Fumasoli, B. (2017). *Wirtschaftserfolg zwischen Zufall und Innovativität Oberdeutsche Städte und ihre Exportwirtschaft im Vergleich (1350–1550)*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag.
11. Geronimus, D. (2021). Nightsong by torch light. In Dennis Geronimus, *Grey Matters*, [05], pp. 47–67. Nicholas Hall Art. Retrieved from <https://www.nicholashall.art/grey-matters-dennis-geronimus/05-nightsong-by-torch-light>
12. McIlwain, W. B. (2010). *Select Contributions and Commissions in Solo Trombone Repertoire by Trombonist Innovator and Pioneer*. Florida State University, pp. 23–30.
13. Pethel, S. R. (1981). *Contemporary composition for the trombone: a survey of selected works*. University of Kentucky, pp. 55–68.
14. Runchak, Volodymyr. Retrieved from <https://amuz.wroc.pl/mistrzowski-kurs-w-zakresie-gry-na-akordeonie-oraz-kompozycji-prof-volodymyr-runchak-8632>
15. Vecchione, C. M. (1993). ‘Sequenza VII’ by Luciano Berio: Background, analysis and performance suggestions. Louisiana State University and Agricultural & Mechanical College, pp. 4–11.
16. Webb, Barrie. (2007). Performing Berio’s Sequenza V. London: *Contemporary Music*, № 2, pp. 207–208.